

РЕЦЕНЗІЇ

НОВИЙ ФРАЗЕОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК ІЗ ПОДІЛЛЯ*

Цінність діалектної лексики та фразеології доводити нема необхідності. Живильне джерело для української літературної мови, народне мовлення відображає не тільки досвід та історію людини, її розум, культуру, творчу фантазію, але й набутки нації загалом. Ареальна фразеографія продовжує залишатися серед першочергових напрямків діяльності мовознавців, тому поява нового словника, без сумніву, є доброю новиною для науковців, викладачів та студентів-філологів, учителів-словесників та тих, хто цікавиться українською мовою. Мова йде про працю Наталії Коваленко «Фразеологічний словник подільських і суміжних говірок», видану в Кам'янці-Подільському 2019 року.

Матеріали до словника збиралися протягом досить значного періоду – з 1995 по 2018 рік за спеціально укладеною програмою. Словник представляє фразеологію подільських і суміжних буковинських, волинських і наддністрянських говірок. Обсяг цієї праці – понад 400 сторінок, де на матеріалі 516 населених пунктів Поділля репрезентуються 7500 фразеологічних одиниць народного мовлення (разом із варіантами). Як указано в анотації, це села східних районів Тернопільщини, південні райони Хмельниччини та Вінниччини, а також суміжні території – західні райони Тернопільської області, північні райони Хмельницької та Чернівецької областей.

У передмові авторка робить огляд раніше опублікованих праць і зазначає, що створення регіональних фразеологічних словників є актуальним завданням української діалектології з огляду на високий рівень варіативності, синонімії, багатств значень фразем та їх емоційно-експресивному насиченню, до того ж цей матеріал часто-густо містить елементи архаїчні або й призабуті. До речі, дослідниця вже має у власному доробку працю «Слова з язика, як бджоли з вулика. Матеріали до словника народних порівнянь волинських і подільських говірок Хмельниччини» (Кам'янець-Подільський, 2011).

В Україні фразеологізми з різних територій представлені у дисертаціях (Т.Грица, Н.Коваленко, І.Мілева, Р.Міняйло, М.Олійник та ін.); вони містяться, як правило, у додатках, які ще не опубліковані як окремі фразеологічні словники, хоча, як підкреслює Н.Коваленко, на сьогодні маємо 14 фразеологічних словників з усіх трьох наріч української мови (с.4). Зауважимо, що докторське дисертаційне дослідження фразеології українських діалектів карпатського регіону здійснив В.І.Лавер з Ужгородського університету в 1992 році. З того часу інтенсифікувалося комплексне дисертаційне вивчення фразеології окремих регіонів України.

Метою ж рецензованого «Фразеологічного словника подільських і суміжних говірок» Наталії Коваленко є фіксація всього розмаїття фраземного складу подільських та суміжних з ними говірок з усіма наявними варіантами — фонетичними, морфологічними, лексичними, синонімічними рядами, полісемією (с. 7). Авторка взяла до уваги як загальноукраїнські, так і вузьколокальні фразеологічні одиниці. Крім власне фразем подільських та суміжних говірок, словник містить такі структурні елементи: «Передмова», «Структура словника та словникової статті», «Про історичні джерела подільської фразеології», «Список скорочень історичних джерел» (мабуть, краще б список скорочень назв історичних джерел – Г.В.), «Список умовних скорочень назв населених пунктів», «Словник діалектних і малозрозумілих слів», який містить стилістичні ремарки, «Список скорочень ремарок». Ці структурні елементи значно полегшують користування виданням.

На нашу думку, важливим є використання історичних джерел у рецензованому словнику. У параграфі, який так і називається — «Про історичні джерела словника», дослідниця характеризує лексикографічні праці середини XIX століття, на сторінках яких вміщено значну кількість фразем та паремійних одиниць із Поділля. Це записи С. Руданського, К. Шейковського, А. Свидницького, М. Номиса, І. Франка, фразеологічні одиниці, записані на Поділлі, у «Словарі української мови» Б. Грінченка, а також у збірці «Казки та оповідання з Поділля в записках 1850-1860-х рр.», виданій у 1928 році (упорядник М. Левченко). До речі, М. Левченко зазначав, що в цих записах, які належать відомим подолянам — поету С.В. Руданському та етнографу А.І. Димінському, чимало прикладів сталих виразів тогочасного народного мовлення Поділля (с.10 – 12). Фраземи, взяті авторкою з цих історичних джерел, доповнюють його і забезпечують повноту дослідження.

Словник укладений за алфавітним принципом. Заголовні слова — це переважно перший за рахунком у фраземі іменник (у початковій формі), якщо іменника нема, то значення фразеологічної одиниці тлумачиться через іншу частину мови у такій послідовності: прикметник, дієслово, займенник, числівник, прислівник. Після заголовного слова подається реестровий фразеологізм та запис його фонетичною транскрипцією (курсивом) з тлумаченням семантики, далі у круглих дужках зазначена скорочена назва населеного пункту, де зафіксовано фразему. Через виділену скісну лінію подаються виявлені фонетичні чи граматичні варіанти фразеологізму, повторювані компоненти в них замінені тильдою (~), однак фонетична транскрипція подається у варіантах повністю, наприклад:

* Коваленко Н.Д. Фразеологічний словник подільських і суміжних говірок. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Рута», 2019. 412 с.

МОЛОКО

вурдитися, як молоко [*'вурде^мтис'а йак моло'ко*] 'кривитися, виявляти незадоволення' (Злч, Км, Кар, Став, Ярм, Баг, Крив, ВС, Жбн) / **вурдити-сі** ~ [*'вурде^мтис'і йак моло'ко*] (Цик) (с. 9).

Варіанти фразем (чи окремих лексем) Н. Коваленко подає через виділену скісну лінію, а при явищах полісемії, які спостерігаються переважно в дистантних говірках, кожне окреме значення авторка позначає цифрою через крапку, наприклад:

ПІТ

в піт кинуло кого [*ў n'it 'кинуло*] 1. 'зляктися, відчути страх' (Влн). 2. ~ 'втомитися' (Плп) (с.10).

До речі, як видно з попереднього прикладу, курсивом у фраземах позначаються типові чи єдино можливі граматичні зв'язки фраземи з контекстом. Що ж до давніх джерел із Поділля, то вони позначені спеціальною позначкою — *, наприклад:

БАТЬКО

***розкричався, як на батька** [Номис, 183] (с. 32).

Відсилання авторка зробила на всі іменники, що входять до складу фраземи, наприклад:

ВОВК

лізти в пащу вовка див. ПАЩА.

ПАЩА

лізти в пащу вовка [*л'істи ў 'пашчу 'воўка*] 'ризикувати' (Кос) (с. 10).

Рецензований словник збагатив ареальну фразеографію, уважний читач знайде тут виразні особливості народного мовлення Поділля, у тому числі діалектну лексику (*бузько, варіят/варет, від-волока, грань, іно/їно, калабаня, когут, напудити, перепуджений, повісьмо/повісмо* і т. ін.) а також багате емоційно-експресивне насичення, адже фраземи віддзеркалюють життя — з його невтомною

працею, труднощами й радощами, гумором, іронією й самоіронією, стосунками з людьми і природою, тут звучать і сакральні мотиви (фразеологічні одиниці з іменником *душа* займають сс.117 – 123), ціннісні орієнтації і сподівання народу, — словом, усе те, що складає фразеологічну картину Поділля, як і України загалом, а зрештою, й світу в цілому. Словник відображає розгалужені взаємовпливи з іншими південно-західними та південно-східними говорами, мовознавці знайдуть тут цікавий матеріал для характеристики порівняльних конструкцій тощо. Зауважимо, що особливий інтерес викликають вузьколокальні фраземи, проте їхня семантика, як і джерело виникнення, потребують пояснень. Наприклад, фразеологічна одиниця *заробив, як Щигельський в Тридуха* 'мало заробити', зафіксована в с. Мала Кушелівка Дунаєвського району Хмельницької області (с. 396), без сумніву, потребує уточнень. Відзначимо також, що у наведених фраземах *ні живий, ні мертвий* (с. 125), *ні риба, ні м'ясо* (с. 292), *ні в сьому, ні в тому* (с. 317), *ні с'як, ні так* (с. 353), *ні те, ні се* (с. 354) кома не ставиться, оскільки, за правилами української пунктуації, це усталений вислів зі сполучником *і* або *ні* (див. правопис): *отже, ні живий ні мертвий, ні риба ні м'ясо, ні в сьому ні в тому, ні так ні с'як*. На жаль, словник не містить ілюстрацій, вони помітно б доповнили його у стилістичному й синтаксичному плані. Ці зауваження не знижують загальної високої оцінки виданої праці. Вважаємо, що словник Н. Коваленко відповідає потребам часу і стане джерелом подальших досліджень народного мовлення.

Галина Вовченко, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови

Ужгородського національного університету;
orcid.org/0000-0002-2873-2858

ДОЛЯ ПОСТУПИЛАСЯ*

Треба мати неабияку сміливість, щоб у наш час звернутися до фразеології, добре розробленої в численних фундаментальних працях. Важливим у таких умовах є не тільки не загубитися в науковій літературі, не скотитися до чужих ідей, а й виробити власний погляд на, здавалося б, найстабільніші мовні одиниці. Доктор філологічних наук Наталія Венжинович осучаснила традиційну фраземіку тим, що розглянула її в руслі когнітивної лінгвістики. Робота виконана на великому за обсягом фраземному матеріалі української мови з принагідним залученням відповідного матеріалу англійської (як віддаленоспорідненої) та російської мови (близькоспорідненої) мов (усього – близько 25 тисяч фразеовживань).

Монографія має чітку структуру: перелік умовних скорочень, передмова, п'ять розділів

основної частини, висновки, список використаної літератури, список лексикографічних джерел, список джерел ілюстративного матеріалу, список опублікованих праць авторки монографії. У «Передмові» подано загальні відомості про сучасний стан вивчення фраземіки, обґрунтовано вибір теми, її актуальність, сформульовано мету, завдання, названо методи, окреслено новизну, теоретичну та практичну цінність роботи. Актуальність монографії зумовлена антропоцентричним спрямуванням на мовну особистість у проекції на культуру народу, звичаї, традиції, обряди, вірування. Серед основних завдань: систематизувати теоретичні здобутки в галузі когнітології та лінгвокультурології й застосувати їхні положення до наукової інтерпретації ключових понять монографії; розкрити когнітивні процеси, що пов'язують денотативні значення з конотативними; з'ясувати їх асоціативні, психолінгвістичні основи; описати етнолінгвістичні, лінгвокультурологічні, лінгвокраїнознавчі особливості

***Венжинович Н.Ф.** Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології: монографія. Ужгород: ФОП Сабов А.М. 2018. 463 с.

фраземного складу української мови. Теоретичне значення роботи визначається вагомих внеском у розвиток лінгвокультурологічних та когнітивних студій. Практична цінність зумовлена можливістю використання основних положень монографії при викладанні курсів із фразеології, стилістики, спецкурсів із когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології, зіставної фраземіки. Не забула авторка в «Передмові» висловити подяку своїм наставникам, консультантам, рецензентам, колегам з УжНУ та Інституту української мови НАН України.

У процесі опису та аналізу фраземного багатства української мови Н. Ф. Венжинович спирається на фундаментальні праці українських та зарубіжних учених, а також на новітні роботи, у яких представлені найсучасніші погляди на природу досліджуваних явищ. Концепція монографії побудована переважно на нових лінгвістичних теоріях. У першому розділі «*Когнітивні аспекти лінгвоконцептуального вивчення фразеологічних одиниць*» описано основні проблеми дослідження ідіоматики в сучасній лінгвістиці. Приваблює ретельний аналіз дискусійних моментів, які до цього часу неоднозначно пояснюються вченими: фразеологічне значення, різниця між фразеологічною метафорою і літературною, семантична основа експресивності, відсутність однозначної типології сем, денотативне значення фразем тощо. У розділі також окреслено предмет і завдання когнітивної лінгвістики з проєкцією на процеси, що відбуваються при утворенні фразеологічного значення. Охарактеризовано найважливіші погляди сучасних українських та зарубіжних лінгвістів на природу концепту. Описано співвідношення концептуальних і мовних репрезентацій у когнітивній семантиці, розглянуто концептуальну, етнічну та фразеологічну картину світу як похідні етнічних менталітетів. Предметом уваги дослідниці стало значення фразеологічної одиниці як частини змістового обсягу концепту, а також номінативна функція фразеологічних одиниць. У цій новітній царині знань фразеології найбільше зроблено в русистичі та германістичі. В україністичі ж дослідження такого типу, як стверджує сама авторка, лише набирають обертів. Розділ приваблює повнотою інформації, аналізом наукової літератури. Важко, однак, погодитися з Наталією Венжинович у тому, що «класифікаційно-системний підхід до вивчення фразеологічного значення мови вичерпав себе, а ізоляція фразеології від інших лінгвістичних дисциплін звужує її теоретичний простір». Якщо, наприклад, звернутися до діалектної фраземіки, яка ще не зібрана й не описана вповні, то тут ефективним буде саме *класифікаційно-системний* підхід. Інша річ, що до роботи самої авторки його застосувати було б складно.

Суть другого розділу «*Теоретичні засади когнітивного та лінгвокультурологічного аналізу фразем української літературної мови*» в цілому можна охарактеризувати як перехід від традиційного уявлення про фраземи до глибинного розуміння мовних явищ, пов'язаного зі світом носіїв мови. Охарактеризовано також концептуальний аналіз

як один із основних методів когнітивної лінгвістики, виокремлено основні його складники; описано основні етапи лінгвокультурологічного та етнопсихологічного дослідження ідіоматики. Акцентована увага на проблемі вивчення фразеології української мови на фоні близько- та віддаленоспоріднених – російської та англійської. Авторка продемонструвала важливість такого типу досліджень для виявлення універсального й специфічного у процесі утворення фразеологічного значення. При цьому зазначила, що наукова робота саме в такому руслі може дати можливість заглянути в духовну скарбницю кожного народу, за допомогою стійких висловів виявити найвагоміші риси ментальності кожного з народів, з'ясувати суть фразеотворчих процесів у зазначених мовах.

У третьому розділі монографії «*Антропоцентрична репрезентація фраземіки української літературної мови*» задекларовано «не тільки описати лінгвокультурологічний аспект фразем», але й дати коментарі, «котрі дадуть змогу простежити лінії смислових зв'язків між мовним значенням фраземи й наявних у ньому особливостей культури» (с. 157). Це завдання авторкою виконується, зокрема, в поясненнях до фразем *прийти у світ, топтати ряс, пустити корінь, пуститися на свої крила, вести до вінця, добувати свій хліб, закладати перший камінь, струсити давній прах, підковуватись на всі чотири, перейти рубікон, впасти в гріх*. Треба зауважити, що коментувати фраземи не так і просто. Особливо важко описувати вислови конотовані, переобтяжені додатковими семами, смислами. Крім того, етимологію окремих усталених сполук взагалі простежити неможливо. Добре, що до кожної макрогрупи є узагальнені пояснення. Цінність представляють і самі фраземи, які нечасто вживаються носіями мови, наприклад: *тютя з полив'яним носом, намаханий мішком, прибитий на цвіту, подвійне дно 'нещира людина', мухи в носі грають, не з нашим писком, як з клоччя батіг, ні пес ні баран, як свиня в дощ, дурних у решето ловити, скакати цапа 'протестувати', стригти купони 'забирати собі найкраще'*. Фраземи поділені на макро- й мікрогрупи, що полегшує їх сприйняття. Зокрема, представлені вислови на позначення позитивної та негативної характеристики, властивостей, учинків, зовнішнього вигляду людини; мисленневої та мовленневої діяльності; фраземи на позначення фізичного та емоційного стану людини, її почуттів, переживань тощо. Охарактеризовано концептуалізацію дійсності за допомогою власних назв у стійких висловах: *нехай Мати Божжа милує, нема чого Бога гнівити, живим до Бога полізти, спочити в Бозі*. Також глибоко осмислені фраземи, які дійшли до нас із античних часів: *яблуко розбрату, прокрустове ложе, вставати з поєду*.

У четвертому розділі «*Семантичний простір фраземіки у функціонально-стильових різновидах української літературної мови*» проаналізовано лінгвокультурологічні особливості фразем в окремих творах Т. Шевченка, І. Нечуя-Левицького, Л. Костенко, Б. Харчука, І. Чендея, П. Скунця.

Тут поряд із традиційними вдячний читач знайде вислови, які є виявом нестандартності мовотворчості митців. Назвемо лише кілька: *немає Господа на небі; во ім'я Господа Христа; і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь; не вмирає душа наша, на вмирає воля; серце в'яне співаючи, мов пташка без волі; громадою обух сталить* (Т. Шевченко); *свекрушище наговорила на вербі груші, а на осіці кислиці; витріщив очі на яблуню, наче корова на нові ворота* (І. Нечуй-Левицький); *балансувати над прірвою; вийти з дому через вікно 'добровільно піти з життя'; зблиснути інтелектом, плавати у віртуалі, відчувати холодок сумніву, фантомні болі душі, децибелі рвали перетинки* (Л. Костенко); *вгинатися, вдобрятися всякій біді; забути барвінковий вінчик; мучити кєрвавим мозолем; наситити сирію землею 'вбити'; всі звізди на мене вспалися 'бути щасливим'; заохолодило в плечах* (І. Чендей); *серця брудні; серцем перемерзав; хлопці в землю падали, а життя не зрадили; і суспільства нема, є голодне кубло* (П. Скунець); *нарує ж Бог лебідку з гнидою; очі – двоє блукливих вогників; усі вони такі – розчиняють людську душу* (Б. Харчук). Можемо подискутувати з авторкою на предмет віднесення окремих висловів до фразем, оскільки не всім притаманна відтворюваність (основна ознака фразеологізації). Крилаті вислови Т. Шевченка, звичайно, відтворить кожен, тому сумнівів нема. В І. Нечуя-Левицького та І. Чендея варто було згадати про авторську трансформацію чи контекстуальне обігрування фразем. Але деякі оригінальні метафори Л. Костенко, П. Скунця чи Б. Харчука називати фраземами ще зарано. У науці для таких сполук існує точніша кваліфікація – потенційні фраземи або індивідуально-авторські фразеологізовані вислови.

У п'ятому, найцікавішому, розділі «*Основні лінгвокультурні концепти, вербалізовані у фраземіці української мови*» авторка проаналізувала базові лінгвокультурні концепти, вербалізовані у фраземіці української мови. Ґрунтовно представлено концептосферу БОГ в усій її різнонаповненості, виділено при цьому 24 групи; наведемо лише кілька фіксацій із них: *Бог зна що таке, дай Боже пам'ять, не дай Боже вмерти, на Бога взяти, не гніви Господа, хвалити Бога, гріх Бога гнівити, живими до Бога лізти, немає душі в Бога, в Бога теля з'їсти*. Відзначено також євангельську мудрість у біблійних фраземах; привернена увага до національно-культурних конотацій як способу втілення світу цінностей у мовному менталітеті українців. Концепти ЧАС і ПРОСТІР, ВОДА, БАТЬКО І МАТИ, СЕРЦЕ, ОКО/ОЧИ розглянуті з погляду їх вагомості у фразеологічній картині світу українців. Акцентована увага на ключових словах-символах українців

у складі фразем, зокрема: *Чумацький Шлях, чотири броди, хліб, вишиванка, калина, кров, рушник* тощо. Описані фраземи, де стрижневими словами виступають назви тварин, птахів (*лисиця, заєць, ворона* тощо).

Кожен розділ завершується короткими висновками. Загальні висновки підсумовують проведені ґрунтовне дослідження фраземіки української мови у когнітивному та лінгвокультурологічному аспектах; широкі узагальнення опираються на достатній фактичний матеріал із трьох мов – української, російської, англійської. Кількість позицій наукової, довідкової літератури, джерел ілюстративного матеріалу, залученої до опису й аналізу досліджуваних явищ, – понад 500 (!). Авторка упродовж багатьох років прибирувала матеріал, причому – з різних мов. Вражає широке оприлюднення результатів на багатьох міжнародних конференціях, на всеукраїнських форумах, а також у 98 наукових публікаціях, що вийшли друком в Україні та одинадцяти країнах Європи – Білорусі, Росії, Польщі, Чехії, Словаччині, Угорщині, Німеччині, Болгарії, Словенії, Австрії, Сербії.

Вразливим місцем роботи є стилістичні огріхи в тексті дослідження. Так, на початку підрозділу 3.7. (с. 235) читаємо: «**Підрозділ присвячено** дослідженню стійких виразів української мови на позначення фізичного та емоційного стану людини. **Доходимо висновку** про те, що ...» (виділення в цитаті – наші. – В. П.). Словами «**доходимо висновку**» варто завершувати підрозділ, а не починати його. Важкувато сприймається й цитування без використання лапок: іноді складно відділити думки самої авторки від міркувань інших дослідників. Подекуди трапляється повторення інформації. Але в самостійній та об'ємній праці недогляди бувають у кожного, вони не перекреслюють ті величезні зусилля, які потрібні було вкласти в написання роботи.

Рецензована монографія через об'єктивні та суб'єктивні причини важко йшла до читача. Довго, дуже довго Наталія Венжинович відточувала своє наукове перо, та в підсумку продемонструвала новий ракурс дослідження фраземіки, зробила свій унесок у подальший розвиток новітніх когнітивних студій. І завершити хочеться цитатою зі Святого Письма, наведеною в тексті роботи: «Ніколи не треба припиняти пошуків. Коли шукають невтомно, то втомлюють долю – і вона поступається тому, хто шукає, бо йому допомагає Бог».

Віталія Паніу, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Ужгородського національного університету;
<https://orcid.org/0000-0002-2609-1620>

ЮВІЛЕЇ

ДО ЮВІЛЕЮ ПРОФЕСОРА ІВАНА САБАДОША

12 травня 2019 року відомому мовознавцеві, завідувачу кафедри української мови Ужгородського національного університету і просто чудовій людині та мудрому наставнику виповнилося 75!

Іван Васильович Сабадош – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Ужгородського національного університету, заслужений працівник освіти (з 2008 року), народився 12 травня 1944 року в селі Сокирниця Хустського району Закарпатської області у простій селянській родині. Батьки Івана Васильовича навчили свої дітей любити і поважати рідне слово, показали той скарб, який у кожного з нас є, але ми не завжди вміємо його розгледіти.

Іван Васильович пройшов довгий шлях – від студента філологічного факультету Ужгородського державного університету до знаного в усьому світі україніста, діалектолога, поціновувача українських говорів. 1961 року вступив на філологічний факультет Ужгородського державного університету, 1963 року Іван Васильович змушений був перервати навчання (1963 – 1966 рр. – служба в армії), яке згодом продовжив, а 1969 року вступив до аспірантури. 1974 року І. Сабадош захистив кандидатську дисертацію «Лексика лісосплаву українських говорів Карпат» (один із найбільш архаїзованих пластів лексики!!!), а 1986 року – докторську дисертацію «Формування української ботанічної номенклатури». Відтоді Іван Васильович тісно пов'язує коло своїх наукових інтересів саме з ботанічною лексикою української мови. Водночас він ґрунтовно досліджує проблеми української лексикографії та термінології.

І. Сабадош – автор низки фундаментальних праць, зокрема: «Формування української ботанічної номенклатури» (Ужгород, 1996), «Атлас ботанічної лексики української мови» (Ужгород, 1999), «Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району» (Ужгород, 2008), «Історія української ботанічної лексики (XIX – початок XX століття)» (Ужгород, 2014), «Українська лексика у просторі і часі» (Ужгород, 2015), «Українські назви рослин: історія, етимологія» (Ужгород, 2019).

У монографії «Українські назви рослин: історія, етимологія» (Ужгород, 2019), яка щойно вийшла з друку, автор досліджує ботанічну лексику з погляду її історії, джерел поповнення, походження, територіального варіювання. Аналіз назв рослин здійснено на багатющому фактичному матеріалі,

взятому з писемних пам'яток, опублікованих і рукописних, зі словників різних типів та інших джерел української мови. Майже кожна лексична назва має відповідник латинською мовою. Це вагоме ґрунтовне дослідження, яке знайде свого читача не тільки серед мовознавців, а й серед істориків, етнографів, ботаніків і всіх тих, хто любить і шанує українське слово.

Крім монографій, перу Івана Сабадоша належать понад 200 статей, рецензій, навчально-методичних посібників, праць у співавторстві. І. Сабадош є постійним членом редакційних колегій фахових українських видань, а також – закордонних (член робочої групи з підготовки міжнародного проекту багатотомного «Загальнослов'янського атласу»), член авторського колективу з підготовки кількатомного академічного «Словника гуцульських говірок» (підготував до друку частину на літеру «З»), відповідальний редактор наукового фахового видання «Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства», член редколегії журналу «Українська мова» Інституту української мови НАН України та «Наукового вісника Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації», заступник головного редактора журналу Центру гунгарології «Acta Hungarica», член редколегій і інших аналогічних видань. Він часто виступає офіційним опонентом на захистах докторських і кандидатських дисертацій. Протягом 2002 – 2004 років був членом експертної ради з мовознавства ВАК України, очолював вчену раду з захисту кандидатських і докторських дисертацій в Ужгородському національному університеті.

Професор І. В. Сабадош і нині керує написанням кандидатських дисертацій своїх аспірантів та здобувачів. Під його керівництвом захистили наукові роботи Е.Д. Гоца, О.Ф. Миголинець, О.Б. Негер, О.В. Харківська. З упевненістю можемо сказати, що Іван Васильович — керівник від Бога, його поради завжди глибоко наукові й доречні, мудрі настанови допомагали подолати будь-які перешкоди на шляху до омріяної мети, а особлива віра в тебе надихала і спрямовувала до нових звершень.

Крім наполегливої праці та вагомих наукових здобутків знаного професора, варто відмітити й чесність, людяність та добросовісність. Завжди у своїх вчинках Іван Васильович намагається керуватися розумом, відкидати все зайве і приймати виважене рішення. На першому місці для нашого ювіляра залишається самовіддана любов до праці й величезне бажання навчити чомусь своїх вдячних учнів. Це, напевно, і є основним кредо його життя.

стежиною життя Івана Васильовича супроводжує чудова людина, турботлива дружина, талановитий педагог, ласкава мама і прекрасна